

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/3/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8109216144
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 10. 2011
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2011:8109216144.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD., v právnej veci žalobcu X. L., s.r.o., Z. na L. X/A, F., zast. Advokátska kancelária Nagyová Tenkač, s.r.o., so sídlom Ružinovská 42, 821 01 Bratislava, IČO: 36 862 169, proti žalovanému T. F., U. X, T., v konaní o zaplatenie 325,95 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 29.10.2010, č.k. 11C 71/2010-49 jednohlasne takto

rozhodol:

P r i p ú š ť a späťvzatie žaloby o úroky z omeškania nad 8,5% a v časti 4,09 eur istiny, v tejto časti z r u š u j e rozsudok a konanie z a s t a v u j e.

V prevyšujúcej časti zamietavého výroku, ako aj vo výroku o trovách konania rozsudok p o t v r d z u j e.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovanému n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 246,48 Eur s 8,5% úrokmi z omeškania od 28.8.2008 do zaplatenia, a to všetko v mesačných splátkach po 40 Eur počnúc mesiacom novembrom 2010 pod následkom straty výhody splátok. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a za neprijateľné vyhlásil zmluvné podmienky:

I. 5. s textom: „Náklady spojené s úverom. Klient je povinný platiť náklady na úver, t.j. úroky, poplatky, prípadne poistné a ostatné náklady a platby (náklady na vymáhanie pohľadávok a pod.), ktorých výška je uvedená v Žiadosti a Sadzobníku alebo ktoré vzniknú vo vzťahu k tej ktorej predmetnej zmluve, ako aj zmluvné pokuty a úroky z omeškania“;

VI. 7. s textom: Dôsledky porušenia platobných povinností, omeškanie s plnením peňažných záväzkov klienta má za následok vznik práva spoločnosti na dohodnutý úrok z omeškania vo výške 0,1 % denne aj za začatý deň omeškania a zmluvnú pokutu vo výške 10% každej mesačnej splátky, s ktorej úhradou je klient v omeškaní. Akékoľvek výdavky spoločnosti spojené s vymáhaním pohľadávky znáša klient a ich výška môže byť v Sadzobníku určená paušálne; bez jej určenia je klient povinný hradiť skutočne vynaložené náklady spoločnosti. Zmluvná pokuta je splatná najneskôr 5 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy na jej úhradu klientovi. Dohoda o zmluvnej pokute obsiahnutá v OP nevylučuje možnosť uplatnenia práva na náhradu škody, ktorá vznikne spoločnosti v plnej výške

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, podľa ktorého (cit.)

„Dňa 16.11.2007 bola uzavretá medzi účastníkmi písomná zmluva o spotrebiteľskom úvere medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom. V zmysle zmluvy žalobca poskytol žalovanému úver vo výške 10.000,-Sk, ktorý sa zaviazal žalovaný uhradiť 18 mesačnými splátkami po 797,- Sk s poistením. Uhradiť mal teda 14.346,- Sk tak, že cena úveru s poistením činila 4.346,-Sk a RPMN predstavovalo 62,14%.

Zmluva je spracovaná ako tzv. typová zmluva, v jej predtlačí sa uvádza, že klient súhlasí aj s obchodnými podmienkami a sadzobníkom.

Podľa obchodných podmienok čl. VI. 2 žalobca je oprávnený odstúpiť od zmluvy a požadovať splatenie dlžnej sumy v lehote 5 dní od účinnosti odstúpenia, ak je klient v omeškaní s úhradou mesačnej splátky po dobu dlhšiu ako 30 dní.

Podľa čl. VI. 3 okamžitá splatnosť záväzku nastáva, ak sa klient dostane do omeškania s úhradou troch mesačných splátok a to dňom nasledujúcim po splatnosti najneskôr splatnej dlžnej splátky.

Čl. VI. 7. obsahuje dôsledky porušenia platobných povinností. Podľa neho omeškanie s plnením peňažných záväzkov klienta má za následok vznik práva spoločnosti na dohodnutý úrok u omeškania vo výške 0,1% denne za každý aj začatý deň omeškania a zmluvnú pokutu vo výške 10% z každej mesačnej splátky, z ktorej úhradou je klient v omeškaní. Akékoľvek výdavky spoločnosti spojené s vymáhaním pohľadávky znáša klient a ich výška môže byť v sadzobníku určená paušálne, bez jej určenia je klient povinný hradiť skutočne vynaložené náklady spoločnosti. Zmluvná pokuta je splatná najneskôr 5 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy na jej úhradu klientovi. Dohoda o zmluvnej pokute obsiahnutá v OP nevyučuje možnosť uplatnenia práva na náhradu škody, ktorá vznikne spoločnosti v plnej výške.

Žalovaný uhradil nasledujúce platby: 10.1.2008 sumu 26,46 Eur, 15.1.2008 sumu 29,49 Eur, 10.3.2008 sumu 32,78 Eur, 9.4.2008 sumu 32,83 Eur a 6.6.2008 sumu 32,81 Eur.

Žalobca listom zo dňa 1.8.2008 zasielaným žalovanému na adresu T., T. W. XX odstúpil od predmetnej zmluvy a žiadal žalovaného, aby v lehote 10 dní od doručenia listu uhradil sumu 9.819,71 Sk. Žalovaný tento list neprevzal, po uplynutí úložnej doby sa list vrátil žalobcovi.

Žalovaná suma 325,95 Eur predstavovala podľa pôvodnej žaloby nasledujúce položky: 82,29 Eur ako dlžné splátky splatné do účinnosti odstúpenia od zmluvy, 7,94 Eur zmluvné pokuty za omeškanie s úhradou mesačnej splátky, 3,32 Eur poplatok za upomienku, 5,21 Eur ako úroky z omeškania ku dňu účinnosti odstúpenia od zmluvy, 206,54 Eur ako nesplatená časť istiny splatná ku dňu účinnosti odstúpenia od zmluvy a 20,65 Eur poplatok za odstúpenie od zmluvy.

V priebehu konania však žalobca zmenil žalobu ohľadom jednotlivých položiek predstavujúcich žalovanú sumu tak, že dlžné mesačné splátky úveru predstavujú 57,26 Eur, zmluvné pokuty za omeškanie 21,20 Eur, úroky z omeškania ku dňu účinnosti odstúpenia od zmluvy 3,76 Eur, poplatok za upomienku 16,60 Eur, a nezmenená ostala výška úverovej istiny v sume 206,53 Eur a poplatok za odstúpenie od zmluvy vo výške 20,65 Eur“.

Prvostupňový súd na základe takto zisteného skutkového stavu vyhodnotil zmluvný vzťah medzi účastníkmi ako spotrebiteľskú zmluvu. A to napriek tomu, že (cit.)

„zmluva bola uzavretá 16.11.2007 teda za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení jeho novely - zákona č. 150/2004 Z.z., ktorý v ustanovení § 52 ods. 1 definoval spotrebiteľskú zmluvu ako kúpnu zmluvu, zmluvu o dielo alebo inú odplacnú zmluvu upravenú v ôsmej časti tohto zákona a zmluvu podľa

§ 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Podľa názoru súdu je totiž potrebné aplikovať zákon o ochrane spotrebiteľa -zákon č. 250/2007 Z.z. účinný od 1.7.2007 a vychádzať pritom z ustanovenia § 3 ods. 3.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, ktorými sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje; aj na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Nepochybne zmluva uzavretá medzi účastníkmi ako tzv. typová zmluva je teda spotrebiteľskou zmluvou v zmysle zákona o ochrane spotrebiteľa, pričom tento výklad je v súlade aj s komunitárnou úpravou ochrany spotrebiteľa v zmysle smernice Rady 93/13/EHS zo dňa 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Pri závere o tom, že spornú zmluvu je potrebné považovať za spotrebiteľskú zmluvu, je potrebné na ňu aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení už citovaného zákona č. 150/2004 Z.z. spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

Podľa § 53 ods. 4 citovaného zákona neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

V danom prípade sa súd zaoberal výškou dohodnutého úroku z úveru, ktorý činil za 1,5 roka sumu 4.346,- Sk (z úveru 10.000,- Sk), čo je 28,97% ročne.

Z internetovej stránky NBS súd preveroval úrokové miery podobného úveru v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v novembri 2007 činil úrok 13,84% p.a. Z toho je zrejmé, že úrok dohodnutý medzi účastníkmi v danom prípade bol viac ako dvojnásobne vyšší.

Dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 Občianskeho zákonníka, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný. O takýto stav pôjde vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.7.2009).

Za dobré mravy možno považovať súhrn etických, všeobecne zachovávaných a uznávaných zásad, ktorých dodržiavanie je často krát zabezpečené aj právnymi normami tak, aby každé konanie bolo v súlade so všeobecnými mravnými a morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti.

Vzhľadom na vyššie uvedené závery súd považoval dohodu o výške úrokov nad 13,84% ročne za absolútne neplatnú. Ako primerané súd určil úroky vo výške 13,84% ročne, čo pri úvere 10.000,-Sk za 1,5 roka predstavuje 2.076,-Sk. Žalovaný teda mal vrátiť 12.076,-Sk, čo pri prepočte konverzným kurzom

činí 400,85 Eur. Keďže celkove uhradil žalobcovi 154,37 Eur, jeho dlh činí 246,48 Eur a k zaplateniu tejto sumy ho súd aj zaviazal.

Zvyšok uplatnenej pohľadávky súd považoval za neopodstatnený. Dohodnutú zmluvnú pokutu 10% z každej omeškanej splátky a úroky z omeškania 0,1% denne súd vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku a preto absolútne neplatnú s poukazom na § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka v znení aktuálnom ku dňu uzavretia zmluvy (minimálne pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka). Ide totiž o neprimerané sankcie, ktoré znáša spotrebiteľ. Úrok z omeškania 0,1% denne je navyše v rozpore s právnymi predpismi, keďže pri občianskoprávných vzťahoch (ktorým je aj vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy) možno dohodnúť úroky z omeškania len v súlade s vládnym nariadením SR č. 87/1995 Z.z.

V danom prípade za to isté porušenie právnej povinnosti (omeškanie so splátkami) bol dohodnutý niekoľkonásobný postih - úroky z omeškania, zmluvná pokuta, náhrada škody, ale dokonca aj poplatky za upomienku a za odstúpenie od zmluvy. Ak spotrebiteľ sa omešká s viacerými splátkami, zmluvná pokuta môže dosiahnuť výšku celej splátky. Taktiež lehota splatnosti zmluvnej pokuty je veľmi krátka, takže nepochybne ide o hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach dodávateľa a spotrebiteľa.

Neprijateľná podmienka je aj ustanovenie, podľa ktorého má spotrebiteľ znášať akékoľvek výdavky žalobcu spojené s vymáhaním pohľadávky, ktoré dokonca môžu byť paušalizované, čo je jednoznačne v neprospech spotrebiteľa. Je neprimerané, ak je ustanovený aj tzv. poplatok za odstúpenie od zmluvy. Odstúpenie od zmluvy je právom, ktoré ak sa využije, nemôže byť „potrestané“ nejakým poplatkom.

Pre úplnosť súd dodáva, že neurčitosť a tým aj neprijateľnosť podmienky ohľadom platenia paušálnych poplatkov a zmluvnej pokuty je zrejmá aj z tej skutočnosti, že sám žalobca nemal ujasnenú výšku poplatkov a zmluvnej pokuty, keď v žalobe požadoval iné sumy, ako v neskoršom písomnom podaní zo dňa 8.10.2010 a v ďalšom podaní zo dňa 4.11.2010 sa vrátil k pôvodnej špecifikácii.

Podľa § 153 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná.

S poukazom na citované zákonné ustanovenia a vyššie uvedené právne závery súd teda vyslovil aj neprijateľnosť zmluvných podmienok tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozsudku.

Okrem istiny žalovaný bol zaviazaný aj k zaplateniu úrokov z omeškania podľa §517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2008.

Výrok o trovách konania vyplýva z ustanovenia § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, a to aj s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Náhradu trov konania si uplatnil len žalobca, ten však vo veci nemal plný úspech. Súd mal za to, že nemá nárok ani na pomernú časť náhrady trov konania, a to jednak vzhľadom na čiastočnú neplatnosť zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi, nezákonné zmluvné podmienky ktoré zavinil sám žalobca a tiež po zohľadnení zlej sociálnej situácie žalovaného.“

Žalobca v odvolaní navrhol zmeniť rozsudok a vyhovieť žalobe v celom rozsahu.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok v napadnutom zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania, zopakoval dokazovanie a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní, vec správne aj právne posúdil, rozsudok je presvedčivý a odvolací súd si osvojuje jeho odôvodnenie. Len v súvislosti s odvolacími námietkami odvolací súd dopĺňa odôvodnenie.

Žalobca v odvolaní obhajoval úroky za poskytnutý úver s poukazom, že nie sú v rozpore s dobrými mravmi a že žalovaný sa pred podpisom so zmluvou oboznámil.

Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úroky 28,97% sú neprimerane vysoké. Prevyšujú úroky v bankách o viac ako 100%. Žalovaný bral úver ako dôchodca, pretože mu starobný dôchodok ako jediný príjem nepostačoval na úhradu nedoplatkov za byt. Manželka mu zomrela a výdavky mu vznikli aj s pohrebom, pretože dal vyhotoviť pomník. Žalobca nijako nepreukázal, že by ho zaujímala bonita a stav núdze žalovaného a či žalovaný dokáže plniť záväzky z úverového vzťahu. Žalovanému príjmy nestačili a potvrdzuje to aj ďalší úver, ktorý si zobral od ďalšej nebankovky T. S.. Pokiaľ ide o určitú mieru ľahkomyseľnosti žalovaného, odvolací súd považuje aj ľahkomyseľnosť dlžníka za kvalifikačné kritérium, ktoré je spôsobilé privodiť nadvládu veriteľa nad dlžníkom. Pokiaľ žalobca ako veriteľ využil takúto ľahkomyseľnosť, musí niesť dôsledky, a to aj pri nedbanlivosti pri overovaní si bonity žalovaného, životných nákladov a celkovej schopnosti splácať úver. Pre porovnanie podľa rakúskej právnej úpravy je neplatný právny úkon ak niekto využije ľahkomyseľnosť, stav núdze, slabomyseľnosť, neskúsenosť, alebo rozrušenie mysle niekoho iného takým spôsobom, že sebe alebo tretej osobe za poskytnutie plnenia nechá sľúbiť alebo poskytnúť protiplnenie, ktorého majetková hodnota je vo vzťahu k plneniu v nápadnom nepomere (§ 879 ABGB ods. 2 č.4).

Aj keď podľa slovenskej právnej úpravy nie je civilnoprávna úžera explicitne upravená, odporuje dobrým mravom a ustanoveniu § 39 OZ. Absolútne neplatným právnym úkonom je aj úver, poskytnutý pri zneužití tiesne alebo aj ľahkovážnosť za neprimerané protiplnenie (úroky, poplatky). V konečnom dôsledku ide o skutkovú podstatu trestného činu úžery, len na trestnoprávny postih chýba úmysel. Ľahkomyseľnosť síce nie je v § 235 Trestného zákona súčasťou skutkovej podstaty, ale na účely tzv. civilnoprávnej úžery okruh kvalifikačných kritérií nie je taxatívny (porov. rozhodnutie rak. Najvyšší súdny dvor OGH 3Ob 816/53). K otázke tzv. civilnoprávnej úžery a z tohto dôvodu neplatnosti zmluvy úverovej povahy teda k skutkovej podstate trestného činu úžery pri nepreukázaní úmyslu odvolací súd poukazuje na rozsudok NS ČR 21Cdo 1484/2004. Pre tzv. civilnoprávnu úžeru je právny úkon absolútne neplatný pre rozpor s dobrými mravmi (§ 39 OZ). Ak by sa preukázal najmenej nepriamy úmysel veriteľa, išlo by pre zmenu o neplatnosť úverovej zmluvy pre rozpor so zákonom, Trestným zákonom § 235 TZ.

Ak by nešlo o nadvládu žalobcu nad žalovaným (tieseň, čiastočná ľahkomyseľnosť), tak odvolací súd poznamenáva, že vo veciach tzv. nebankových subjektov sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky. Rozhodne nie však viac ako 100% oproti priemeru bank a musia sa zohľadniť aj osobitosti prípadu. V predmetnej veci išlo o poistený úver, takže v prípade úmrtia je žalobca zabezpečený. Počas života má pritom žalovaný istý príjem, ktorý síce nie je vysoký (starobný dôchodok 420 eur), no dostatočný na uspokojenie veriteľa vzhľadom na nízky úver. Aj z týchto dôvodov je neobhájiteľné viac ako stopercentné navýšenie ceny úveru oproti priemeru bánk.

Odvolací súd z vlastnej činnosti (porovnaj napr. rozsudok KS v Prešove vo veci 3Co 67/2008), ale aj z rozhodnutí iných súdov (porov. stránka MS SR v časti: Komisia na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách) má poznatky, že úverovanie nebankoviek je pridrahé a pre sociálne slabšie obyvateľstvo to spôsobuje nezanedbateľné ťažké životné situácie. Súvisí to s výrazným nárastom dlhu o sankcie, ktoré predstavujú per annum desiatky percent (v predmetnej veci úroky z omeškania 36,5% + 10% jednorazová zmluvná pokuta).

Odvolací súd nemohol prehliadnuť fakt, že žalobca postupoval nedbanlivo, ak dostatočne neoveril životné náklady, dlhy a celkovú bonitu spotrebiteľa úverovej služby. Dlhy žalovaného sa týkali nedoplatkov spojených s užívaním bytu. O to viac pôsobil nedostatok finančných prostriedkov na rozhodovanie žalovaného. Ani odvolací súd neposkytol ochranu neprimeraným úrokom a takému úverovaniu, pri ktorom sa sociálne slabšiemu spotrebiteľovi poskytne úver za cenu o 100% vyššiu

oproti bankám aj napriek nedostatočnej schopnosti spotrebiteľa zvládnuť splátky a tak dosiahnuť ďalší profit na sankciách, paušalizovaných poplatkoch a nákladoch na vymáhanie. Spotrebiteľ sa tak pre omeškanie so splátkami môže dostať do nezvládnuteľného kruhu úverov. Odvolací súd z vlastnej činnosti má potvrdené, že spotrebiteľia berú ďalšie úvery, aby splatili predchádzajúce úvery. Aj žalovaný po predmetnom úverovom vzťahu bral ďalší úver a potvrdil, že ho spláca. Nepochybne klesá životná úroveň človeka, ktorý si v núdzi zobral úver, uplatňujú sa rôzne sankcie a náklady na vymáhanie. Žalovaný zobral úver 10.000,-Sk a splatil 154,37 eur. Žalobca uplatnil po kapitalizácii pôvodne žiadaných úrokov 0,1% t.j. 36,5% per annum sumu cca 640 eur. K tomu uplatňuje ešte aj nezanedbateľné trovy konania. Tak nejako môže začať exekúcia a často krát aj postupná strata bytu spotrebiteľa, pretože z nízkeho príjmu po prípadnej exekúcii, ktorá spravidla spôsobí enormné navýšenie dlhu, nemôže žalovaný zvládnuť takúto situáciu popri úhradách životných nákladoch. Ak žalovaný má problémy splatiť istinu úveru, len ťažko si možno predstaviť, že zvládne splatenie aj príslušenstva pohľadávky v násobkoch úveru. Zmyslom a cieľom úverovania spotrebiteľov nemôže byť neprimerané zaťaženie spotrebiteľa a niekoľkoročný stav splácania dlhu, počas ktorého je spotrebiteľ vystavený stresovým situáciám. Takýto stav je na úkor kvality života človeka a žalobca to vyvolal neprimeranými úverovými podmienkami bez poznania reálnej schopnosti spotrebiteľa splatiť úver za podmienok vopred stanovených žalobcom, ktoré až na výšku úveru žalovaný nemohol nijako ovplyvniť (štandardná typová zmluva). Na začiatku všetkého je nedostatok odbornej starostlivosti obchodného zástupcu veriteľa pri nevyhodnotení núdze a čiastočnej ľahkomyselnosti spotrebiteľa.

V súvislosti s nedostatkom odbornej starostlivosti pri posudzovaní bonity spotrebiteľa odvolací súd komparatívne poukazuje na švajčiarsku úpravu, podľa ktorej nesmie úroková sadzba pri úvere prekročiť spravidla 15 %, pričom stanovenie úrokovej sadzby sa orientuje na najvyššie prípustné úrokové sadzby stanovené národnou bankou. Zmluvy, ktoré túto úrokovú sadzbu nerešpektujú, sú neplatné. Zákon ďalej ukladá poskytovateľovi povinnosť overovať bonitu spotrebiteľa a pre prípad, že tak neurobí, nariaďuje sankcie. Keď poskytovateľ hrubo poruší túto preverovaciu povinnosť môže napríklad stratiť celú poskytnutú sumu vrátane úrokov aj poplatkov (Spolkový zákon o spotrebných úveroch, čl. 14) .

Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu prevyšujúcu o 100% priemernú cenu porovnateľných úverov poskytovaných bankami a ak veriteľ využije tieseň spotrebiteľa, jeho neskúsenosť, ľahkomyselnosť, rozrušenie, prípadne slabomyselnosť. Aj pri nedbanlivosti veriteľa ide o vykorisťovanie spotrebiteľa a v takomto prípade je úverová zmluva neplatná v celom rozsahu. Poskytovanie úverov je citlivá agenda a pre odbornú starostlivosť veriteľa sa musí vyžadovať proaktívny prístup k zisteniu vhodnosti úverových podmienok (starostlivosť o hospodárske záujmy spotrebiteľov; čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie).

Žalobca pri poskytovaní úveru zanedbal možnosti a schopnosti žalovaného spotrebiteľa splácať úver a prvostupňový súd veľmi správne odmietol priznať aj akékoľvek trovy, ktoré sa môžu na prvý pohľad zdať primerané, ale pre človeka v núdzi potenciálne spôsobilé prispieť k nezvládnuteľnému zadĺženiu. Je dôležité, aby žalovaný ako spotrebiteľ finančnej služby žalobcu nezanevrel na služby a aby mohol s prehľadom zvládnuť úverový vzťah bez jeho extrémneho navýšenia (čl. 38 Charty základných práv EÚ).

Odvolací súd vo svetle komparatistiky poukazuje na viaceré právne úpravy a spravidla cena úverov neprevyšuje 20% (porov. príspevok „Dobré mravy, pôžička“ v časopise Bulletin SAK, č. 7/8/2009).

Odvolacia námietka, že spotrebiteľ bol oboznámený s úverovými podmienkami neovplyvní záver o neplatnosti časti úrokov, pretože dôležitý bol stav núdze žalovaného a súčasne neprimeraná výška úrokov. Odvolací súd nemohol ísť nad rámec suspenzívneho (odkladného) účinku odvolania, pretože sa žalovaný neodvolal. Odvolací súd tak nemohol zneplatniť úver v celom rozsahu. Totiž pre úžeru je neplatný celý úverový vzťah, nie len jeho časť (porov. OGH 4Ob 505/64).

Žalobca v odvolaní síce správne definuje dobré mravy, no podľa názoru odvolacieho súdu ich voči žalovanému neaplikoval. Potvrzuje to aj odvolacími argumentmi, keď za rozhodujúce považuje oboznámenie sa so zmluvnými podmienkami a nezohľadňuje aspekty vadnosti právneho úkonu.

Odvolaateľ v odvolaní neuviedol žiadne relevantné argumenty, prečo by mal byť nesprávny rozsudok vo výroku o vyhlásení neprijateľných zmluvných podmienok v rámci abstraktnej súdnej kontroly čistoty štandardných spotrebiteľských zmluvných vzťahov. Odvolací súd sa aj v tejto časti stotožňuje s odôvodnením prvostupňového súdu. Len na zdôraznenie odvolací súd poukazuje na neprijateľnosť neurčitého vyjadrenia nákladov, ktoré by mal spotrebiteľ znášať. Priemerný spotrebiteľ by sa mohol domnievať (nesprávne), že po záväzku na náhradu nákladov, už musí bez ďalšieho znášať všetky náklady. Nedostatočná určitosť zmluvnej podmienky je na úkor transparentnosti zmluvného vzťahu, a preto je dôvodný záver o porušení generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 Obč. zák.

Rovnako aj vo vzťahu k neprijateľným sankciám, ktoré prvostupňový súd vyhlásil za neprijateľné žalobca neuviedol právne významné argumenty. Je dôležité pri vyhodnocovaní otázky, či nejde o nekalú podmienku v zmysle cieľov smernice Rady 93/13 EHS zohľadniť aj ostatné zmluvné podmienky (čl. 4 ods. 1). Súdom označené sankcie sú absolútne neprijateľné. Žalobca nie za rok, ale už do 5 dní po omeškaní získava zmluvnú pokutu 10% zo splátky, k tomu úroky z omeškania 36,5 % p.a. (0,1% denne). Za pár dní po omeškaní existuje hrozba, že príjmovovo slabší spotrebiteľ sa neprimerane zadlží. Odvolací súd považuje predložené rozhodnutie českého súdu týkajúce sa podnikateľských vzťahov za nepoužiteľné v predmetnej veci. Spotrebiteľské vzťahy sa vyznačujú nerovným postavením dodávateľa a spotrebiteľa a spotrebiteľ nemá na výber, iba prijať službu aj so štandardnými zmluvnými podmienkami.

Odvolaacia námietka, že rozhodujúca je obchodnoprávna úprava, neobstojí, pretože zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch predpokladá akékoľvek odložené platby vrátane úverov (vecná pôsobnosť Zákona o spotrebiteľských úveroch, § 1). Rovnako prednostná je úprava neprijateľných podmienok v Občianskom zákonníku (§ 52 a nasl. Obč. zák.).

Žalobca počas odvolacieho konania zobral žalobu späť v časti o úroky z omeškania nad rámec vládneho nariadenia 87/1995 Z.z., a preto v súlade so zásadou hospodárnosti sa už odvolací súd k otázke primeranosti dohodnutých úrokov z omeškania nevyjadruje. V rozsahu späťvzatia žaloby odvolací súd so súhlasom žalovaného pripustil späťvzatie, zrušil rozsudok v tejto časti a konanie zastavil (§ 208 O.s.p.).

V prevyšujúcej časti zamietavého výroku odvolací súd s osvojením si odôvodnenia potvrdil rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Žalovanému v odvolacom konaní trovy nevznikli, a preto odvolací súd žalovanému trovy nepriznal v zmysle § 142 ods. 1, § 224 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.